

Gå tillsammans för att rösta

Professor Kasper M. Hansen, Köpenhamns universitet

S Statsvetenskaplig forskning analyserar vanligtvis företeelsen att rösta i termer av kostnader och intäkter. Överstiger intäkterna kostnaderna? Är din röst den marginella avgörande rösten? Vad kan du tjäna på att det ena politiska partiet vinner över ett annat? Och hur är det med kostnaden för att engagera sig i politik och kostnaden för att åka till vallokalen och den tid detta tar? Eftersom sannolikheten är mikroskopisk att just din röst är den avgörande rösten, kommer kostnaden – hur liten den än är – att överstiga intäkten. Således borde vi stanna hemma och låta bli att rösta. Men röstar, det gör vi, och många av oss dessutom med glädje.

Tidigare forskning har visat att vi röstar eftersom vi känner starkt att det är vår plikt att göra det. Det finns en norm att vi ska rösta, så därför gör vi det. Men det förklarar ändå inte varför vi röstar – varifrån kommer plikten? I min forskning har jag funnit en saknad länk när vi avgör om vi ska rösta eller låta bli – den sociala aspekten. Att rösta är nämligen en social handling!

Så fort vi flyttar ifrån våra föräldrar minskar vårt röstande dramatiskt. Föräldrarna har inte längre möjlighet att påminna oss om att vi borde rösta. När vi hittar någon att bo med ökar vårt röstande återigen. Nu är vi två som kan påminna varandra om att gå och rösta. De flesta av oss går också till vallokalen tillsammans med någon annan. Om vi sedan skiljer oss eller blir änka eller änklings, minskar vårt röstande igen. Vi förlorar ju vår röstningspartner och någon som kan påminna oss om att det är viktigt att rösta.

Sammantaget säger detta att vi måste förändra hur vi ser på röstandet och betona dess sociala aspekt.

Min forskning bygger på faktiska röstningsdata för danskar under de tio senaste åren. Dessa data har kombinerats med breda socioekonomiska data från Danmarks Statistik. Dessutom har fältexperiment använts för att försöka förstå hur röstmobilisering är möjlig och hur den sprids inom familjer och sociala nätverk.

